

В.П. Коваленко, О.П. Моця, Ю.М. Ситий

ДОСЛІДЖЕННЯ В ШЕСТОВИЦІ 2009 р.

The Shestovytsya International Archaeological Expedition of the IA NASU and the T.H. Shevchenko Chernihiv State Pedagogical University since 1998 have been providing investigations of the archaeological complex situated in Korovel tract near Shestovytsya village not far from Chernihiv. 8 buildings and several manufacture and husbandry pits were researched on the territory of the ancient site of the settlement; study of the remains of the defensive structures of the Kyiv Rus period on the spit of the cape was ongoing. Ploughed up burial mound with remains of cremation aside was excavated to the north-east from the site.

Шестовицька Міжнародна експедиція Інституту археології НАН України та Чернігівського державного педагогічного університету ім. Т.Г. Шевченка за участі Ніжинського державного університету ім. М.В. Гоголя, Чернігівського обласного історичного музею ім. В.В. Тарновського та учасників ІХ Міжнародної літньої польової школи молодих археологів продовжила 2009 р. дослідження комплексу пам'яток доби Київської Русі в уроч. Коровель поблизу с. Шестовиця Чернігівської обл.

На городищі неправильної округлої форми, площею понад 1 га, що розташоване на стрілці дуже видовженого мису, утвореного правобережною терасою Десни та гирлом її притоки р. Жердова, закладено розкоп 20 площею 128 м², яким продовжено дослідження східної частини майданчика (рис. 1). У південно-західній частині розкопу виявлено ділянку внутрішнього рову городища, на дні якого зафіксовано прошарок попелу від пожежі та уламки кераміки X ст. Досліджено також вісім споруд видовженої форми та серію ям, що склали господарську забудову садиб ранньослов'янського та давньоруського часів. У споруді 7 зафіксовано рештки жаровні, зруйнованої перекопом кінця XX ст.

З культурного шару походять: залізний ніж, пряслице зі стінки посудини, фрагмент бронзового пластинчастого персня, орнаментованого вертикальними та горизонтальними рис-

ками, фрагменти скляних браслетів та скляні намистини; зі споруди 3 — шиферний точильний брусок, залізна лодійна заклепка та кістяна проколка.

На стрілці мису, відрізаний від майданчика городища з південно-східного боку глибоким ровом, розкопом 21 (68 м²), закладеним на західному краю (на південний захід від розкопів попередніх років), продовжено дослідження оборонних споруд, репрезентованих трьома ровиками, паралельно розташованими по лінії схід—захід на схилі стрілки мису, відповідно, за 0,5 та 0,7 м на південь від першого, найбільшо-

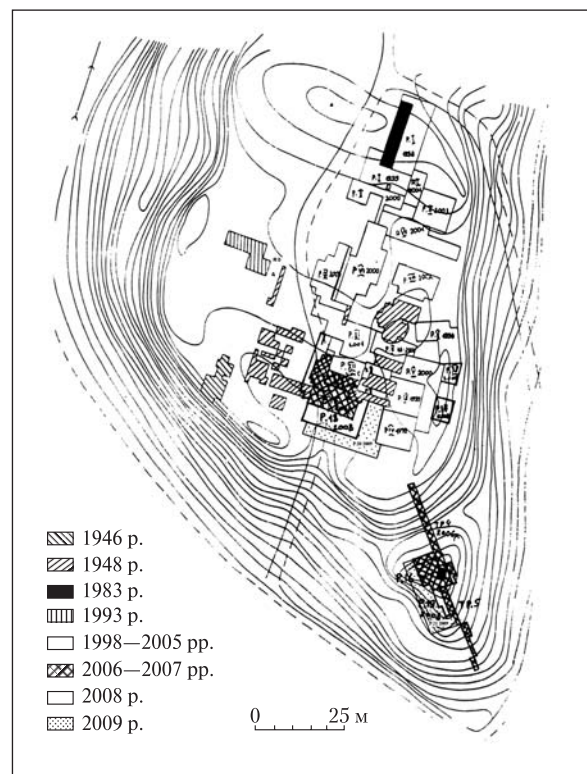

Рис. 1. Уроч. Коровель, городище. План розкопів

Рис. 2. Уроч. Коровель, городище. Рештки оборонних споруд на стрілці мису

го (рис. 2). В них виявлено дрібні фрагменти кераміки давньоруського часу, незначну кількість уламків ліпного посуду та окремі крем'яні відщепи. Тут, на глибині 0,2—0,3 м від сучасної поверхні, також виявлено два поховання без супроводу (XVIII—XIX ст.) та чотири стовпові ями. З культурного шару походять бронзова візантійська монета, залізне вістря стріли, пірофілітове пряслице та намистина з жовтого скла.

Окрім того, продовжені дослідження території за 960 м на північний схід від городища, біля кургану, відкритого 2006 р. На південний схід від нього на краю тераси Десни закладено розкоп 40 м² і досліджено майданчик кургану, кремаційне поховання в якому відкрив шурфом О.В. Шекун 1980 р. Майданчик діаметром 5 м був обмежений двома ділянками рову завширшки 1,0—1,2 м і завглибшки до 0,3 м. Його центр перетнув окоп 1941 р. На південний захід від нього зафіксовані ровики ще від двох курганів.

За 136 м на південний захід від цього розкопу досліджено розораний курган (висота 0,6 м, діаметр 9,0 м) з тілоспаленням на стороні. Насип зведено з сірого, світло-сірого плямисто-

го та темно-сірого піску. Навколо кургану був рів (завдовжки 1,2—1,5 м і завглибшки 0,4—0,6 м). Під насипом у центрі (зі зміщенням до півночі) на рівні давньої поверхні досліджено рештки кострища 1,9 × 2,3 м, що складалося з шару попелу та вугілля завтовшки до 0,1 м. По площі кострища зафіксовані невеличкі уламки кальцинованих кісток та фрагменти гончарної кераміки X ст., але найбільше їх скупчення було у південно-західній частині. З речових знахідок відзначимо залізне вістря стріли, точильний брусок, три сердолікові намистини, круглу кришталеву намистину, два бронзові гудзики, невеликий шматок оплавленого синього скла, а також невеличкі залізні кільця з просуненими в них скобами. Більшість знахідок концентрувалася у північно-східній частині плями кострища. Південніше від кострища, на рівні давньої поверхні, лежав розвал гончарного горщика X ст. У південно-західній частині насипу зафіксовано ще одне невелике кострище (0,5 × 0,8 м, товщина 0,17 м). У цій же частині кургану знайдено сім крем'яних наконечників стріл та фрагменти ліпної кераміки доби бронзи.

